ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*] SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 21. maijā[1]

Lieta C-575/12

AS "Air Baltic Corporation"
pret
Valsts robežsardzi

(Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Robežkontrole, patvērums un imigrācija — Regula (EK) Nr. 562/2006 — 5. panta 1. punkts — Robežas šķērsošana — Prasība, lai derīgā ceļošanas dokumentā būtu derīga vīza — Regula (EK) Nr. 810/2009 — Ceļošanas dokumenta anulēšanas ietekme uz tajā esošās vīzas derīgumu

1. Vai trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru attiecina prasību par vīzas nepieciešamību, drīkst ļaut ieceļot Eiropas Savienības teritorijā, ja viņš pie arējās robežas ierodas gan ar nederīgā ceļošanas dokumentā iestiprinātu derīgu vīzu, gan ar derīgu ceļošanas dokumentu, kurā nav vīzas? Tāds ir šā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu temats.

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

1) Šengenas Robežu kodekss

2. Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss)[2], ir domāta tam, lai, kā teikts tās 1. pantā, tiktu paredzēti "noteikumi par to personu robežkontroli, kuras šķērso Eiropas Savienības dalībvalstu ārējās robežas".

3. Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā ir uzskaitīti šādi trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas nosacījumi:

"Attiecībā uz uzturēšanos, kas nav ilgāka par trim mēnešiem sešu mēnešu laikā, uz trešo valstu valstspiederīgajiem attiecas šādi ieceļošanas noteikumi:

a) viņiem ir derīgs ceļošanas dokuments vai dokumenti, kas dod tiesības šķērsot robežu;

b) viņiem ir derīga vīza, ja tā vajadzīga [..]

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 105, 1. lpp.

[..].”

4. Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts:

“Atkāpjoties no 1. punkta,

[..]

b) trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri atbilst 1. punktā, izņemot tā b) apakšpunktu, paredzētajiem nosacījumiem un kuri ierodas pie robežas, var atļaut ieceļot dalībvalstu teritorijās, ja vīzas izsniedz pie robežas [..].

[..]

Ja vīzu nevar piestiprināt pie dokumenta, to izņēmuma kārtā piestiprina pie atsevišķas lapas, ko ievieto dokumentā. [..]”

5. Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkts ir formulēts šādi:

“Trešo valstu valstspiederīgos ieceļojot un izceļojot pārbauda pilnībā.

a) Pilna pārbaude ieceļojot ir pārliecināšanās par to, vai ir ievēroti 5. panta 1. punktā paredzētie ieceļošanas nosacījumi un – attiecīgos gadījumos – to dokumentu pārbaude, kuri dod tiesības uzturēties valstī un veikt profesionālas darbības. Pie tās pieder rūpīga šādu aspektu pārbaude:

   i) pārliecināšanās par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam ir dokuments, kurš ir izmantojams robežas šķērsošanai un kura derīguma termiņš nav beidzies, un – attiecīgā gadījumā – ka dokumentā ir vajadzīgā vīza vai uzturēšanās atļauja;

   ii) rūpīga ceļošanas dokumenta pārbaude, vai tam nav viltojuma pazīmju;

   iii) ieceļošanas un izceļošanas spiedogu pārbaude attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā ceļošanas dokumentā, lai, salīdzinot ieceļošanas un izceļošanas datumus, pārliecinātos par to, ka persona nav jau pārsniegusi maksimāli atļauto uzturēšanās ilgumu dalībvalstu teritorijā;

[..].”

6. Šengenas Robežu kodeksa 10. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka “trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos ieceļojot un izceļojot sistemātiski iespiež spiedogus. Spiedogus par ieceļošanu vai izceļošanu iespiež [..] tādu trešo valstu valstspiederīgo dokumentos, kuriem dalībvalsts vīza ir izsniegta pie robežas, dodot tiesības šķērsot robežu”.

7. Šengenas Robežu kodeksa 13. panta 1. punktā ir noteikts, ka “trešās valsts valstspiederīgajiem, kas neatbilst 5. panta 1. punktā izklāstītiem ieceļošanas nosacījumiem, [..] atsaka ieceļošanu dalībvalstu teritorijās”.

2) Vīzu kodekss

8. Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss)[3], ir domāta tam, lai, kā teikts tās 1. pantā, paredzētu "procedūras un nosacījumus, lai izsniegtu vīzas tranzītam vai plānotām uzturēšanās reizēm dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas nav ilgāks par trijiem mēnešiem sešu mēnešu laikposmā".

9. Vīzu kodeksa 12. pants par ceļošanas dokumentu ir formulēts šādi:

"Pieteikuma iesniedzēji uzrāda derīgu ceļošanas dokumentu, kas atbilst šādiem kritērijiem:

a) tā derīguma termiņš pārsniedz vismaz trīs mēnešus pēc dienas, kad plānots izceļot no dalībvalstu teritorijas, vai – vairāku apmeklējumu gadījumā – pēc pēdējās dienas, kad plānots [pēdējoreiz] izceļot no dalībvalstu teritorijas. [..]

b) tajā ir vismaz divas brīvas lappuses;

c) tas ir izdots pēdējos desmit gados."

10. Vīzu kodeksa 21. panta 3. punktā ir precizēts, ka "pārbaudot, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst ieceļošanas noteikumiem, konsulāts pārliecinās [..], vai iesniegtais ceļošanas dokuments nav fiktīvs/viltots".

11. Vīzu kodeksa 34. pants ir formulēts šādi:

"1. Vīzu anulē, ja konstatē, ka tās izsniegšanas laikā nebija izpildīti vīzas izsniegšanas nosacījumi [..]. Vīzu parasti anulē tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kas to izsniegusi. Vīzu var anulēt arī citas dalībvalsts kompetentās iestādes; šādā gadījumā par anulēšanu informē tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kas izsniegušas vīzu.

2. Vīzu atceļ, ja konstatē, ka tās izsniegšanas nosacījumi vairs netiek pildīti. Vīzu parasti atceļ tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kas to izsniegusi. Vīzu var atcelt arī citas dalībvalsts kompetentās iestādes; šādā gadījumā par atcelšanu informē tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kas izsniegušas vīzu.

[..]

5. Ja vīzu anulē vai atceļ, tai uzliek spiedogu "ANULĒTA" vai "ATCELTA" [..].

6. Lēmumu par vīzas anulēšanu vai atcelšanu un par iemesliem, kas ir tā pamatā, paziņo pieteikuma iesniedzējam, izmantojot VI pielikumā iekļauto standartveidlapu.

7. Vīzas turētājam, kura vīza ir anulēta vai atcelta, ir tiesības lēmumu pārsūdzēt [..]."

B – *Latvijas tiesības*

12. Imigrācijas likuma 4. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts ir formulēti šādi:

"(1) Ārzemnieks ir tiesīgs ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja viņam vienlaikus:

1) ir derīgs ceļošanas dokuments. [..]

3 — OV L 243, 1. lpp.

2) ir derīga vīza derīgā ceļošanas dokumentā [..]"[4].

13. Imigrācijas likuma 21. panta pirmajā daļā ir noteikts pārvadātāja pienākums pārliecināties par to, ka ārzemniekam, kuru tas pārvadā, ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti. Par šā pienākuma neizpildi soda, uzliekot administratīvu naudas sodu.

II – **Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi**

14. 2010. gada 8. oktobrī veiktajā avioreisā no Maskavas (Krievija) uz Rīgu (Latvija) aviosabiedrība AS "Air Baltic Corporation" (turpmāk tekstā – "Air Baltic Corporation") atveda Indijas valstspiederīgo, kurš robežkontrolē, kas veikta ielidojot, uzrādīja derīgu Indijas pilsoņa pasi bez Šengenas valstu vīzas, kā arī anulētu Indijas pilsoņa pasi ar Šengenas valstu "C" kategorijas vairākkārtējas ieceļošanas vīzu, ko izsniegusi Itālijas Republika un kas ir derīga no 2009. gada 25. maija līdz 2014. gada 25. maijam. Anulētajā pasē bija šāds ieraksts, proti, "Pase anulēta. Derīgās vīzas pasē nav anulētas".

15. Latvijas iestādes, kuru ziņā ir kontrolēt, vai trešo valstu valstspiederīgie atbilst nosacījumiem ieceļošanai Savienības teritorijā, šim Indijas valstspiederīgajam ieceļošanu atteica tāpēc, ka viņam nebija derīgā ceļošanas dokumentā iestiprinātas derīgas vīzas.

16. Turklāt Latvijas robežsardze uzskatīja, ka aviosabiedrība ir pārkāpusi valsts tiesību aktus imigrācijas jomā, pārvadājot uz Latviju ceļotāju bez ieceļošanai Latvijas teritorijā vajadzīgajiem dokumentiem. Tādēļ ar 2010. gada 14. oktobra lēmumu tā minētajai sabiedrībai uzlika administratīvu naudas sodu 2000 Latvijas latu (LVL) apmērā.

17. "Air Baltic Corporation" iesniedza sūdzību Valsts robežsardzes dienesta priekšniekam, kurš ar 2010. gada 9. decembra lēmumu šo naudas sodu atstāja negrozītu. Tad "Air Baltic Corporation" vērsās ar pirmo pieteikumu tiesā, kurš 2011. gada 12. augustā tika noraidīts.

18. Pēc tam "Air Baltic Corporation" iesniedza apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā (Latvija) un lūdza atcelt lēmumu par attiecīgā administratīvā naudas soda uzlikšanu.

19. Taču iesniedzējtiesas ieskatā, lai arī Latvijas likumā patiešām ir prasīts uz robežas uzrādīt derīgu vīzu, kas ielīmēta derīgā ceļošanas dokumentā, no Savienības tiesībām skaidri neizrietot nedz tas, lai trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecina prasību par vīzas nepieciešamību[5], šķērsojot Savienības ārējās robežas, būtu derīga vīza, kas iestiprināta ceļošanas dokumentā, kas pats arī ir derīgs, nedz tas, ka ceļošanas dokumenta, kurā atrodas vīza, anulēšanai būtu jebkāda ietekme uz tās derīgumu. Tāpēc tā vēlas noskaidrot, vai robežsardze patiesībā varēja uzskatīt, ka šim Indijas valstspiederīgajam nav robežu šķērsošanai vajadzīgo ceļošanas dokumentu. Visbeidzot, atsaukdamās uz tajā izskatāmās lietas dalībnieku apliecināto, tā norāda, ka dalībvalstu iestāžu prakse gadījumos, kad trešo valstu valstspiederīgie pie ārējām robežām ierodas gan ar derīgu vīzu nederīgā ceļošanas dokumentā, gan ar citu derīgu ceļošanas dokumentu bez vīzas, ir atšķirīga.

4 — Šī tiesību norma ir jāsaprot tādējādi, ka, lai trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru attiecina prasību par vīzas nepieciešamību, atļautu ieceļot, viņam ir jāuzrāda derīgs ceļošanas dokuments, kurā ir iestiprināta derīga vīza.

5 — Skat. Padomes 2001. gada 15. marta Regulu (EK) Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (OV L 81, 1. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 19. nod., 4. sēj., 65. lpp.), un dažādos tiesību aktus, ar kuriem tajā izdarīti grozījumi.

20. Administratīvā apgabaltiesa, saistībā ar Savienības tiesību interpretāciju nonākusi šādās grūtībās, nolēma apturēt tiesvedību un ar lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2012. gada 7. decembrī, pamatojoties uz LESD 267. pantu, uzdot Tiesai šādus trīs prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Šengenas Robežu kodeksa] 5. pants ir interpretējams tādējādi, ka trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas obligāts priekšnosacījums ir derīgas vīzas esamība derīgā ceļošanas dokumentā?

2) Vai atbilstoši [Vīzu kodeksa] normām ceļošanas dokumenta, kurā ielīmēta vīzas uzlīme, anulēšana padara nederīgu arī personai izsniegto vīzu?

3) Vai [Šengenas Robežu kodeksa] un [Vīzu kodeksa] normām ir atbilstīgas valsts tiesību normas, kas trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanai kā obligātu priekšnosacījumu noteic derīgas vīzas esamību derīgā ceļošanas dokumentā?"

III – **Tiesvedība Tiesā**

21. "Air Baltic Corporation", Latvijas, Itālijas un Somijas valdības, Šveices Konfederācija [6], kā arī Eiropas Komisija iesniedza Tiesai rakstveida apsvērumus.

22. 2014. gada 19. martā rīkotajā tiesas sēdē savus apsvērumus mutvārdos pauda "Air Baltic Corporation", Latvijas un Somijas valdības, kā arī Komisija.

IV – **Juridiskā analīze**

23. Ja ceļošanas dokumenta, kurā ir ielīmēta vīza, nederīgums ietekmētu pašas vīzas derīgumu, nerastos jautājums par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam drīkst atļaut ieceļot Savienības teritorijā, ja viņam ir gan nederīgs ceļošanas dokuments, kurā ir vīza, gan derīgs ceļošanas dokuments.

24. Tāpēc iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi mazliet jāpārkārto, lai vispirms analizētu otro jautājumu. Pēc tam iztirzāšu, vai Šengenas Robežu kodeksā ir noteikts, ka, šķērsojot Savienības ārējo robežu, derīgai vīzai ir jābūt derīgā ceļošanas dokumentā. Noslēgumā, ja atbildams noliedzoši, būtu jānoskaidro, vai Šengenas Robežu kodeksa un Vīzu kodeksa kontekstā dalībvalstis ir tiesīgas ieceļošanu pakārtot vēl kādam citam nosacījumam papildus minētajos kodeksos paredzētajiem.

A – *Par ceļošanas dokumenta, kurā ielīmēta vīza, derīguma zaudēšanas iespējamo ietekmi uz pašas vīzas derīgumu*

25. Uzreiz jānorāda, ka Vīzu kodeksa 34. pantā ir izklāstīti nosacījumi, kādos vīza tiek anulēta vai atcelta. Tādējādi vīza tiek anulēta, ja konstatē, ka tās izsniegšanas laikā nebija izpildīti vīzas izsniegšanas nosacījumi [7], vai tiek atcelta, ja konstatē, ka tās izsniegšanas nosacījumi vairs netiek pildīti [8].

6 — Atbilstoši Nolīguma starp Eiropas Savienību, Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju par Šveices Konfederācijas asociēšanu Šengenas *acquis* īstenošanā, piemērošanā un pilnveidošanā (OV 2008, L 53, 52. lpp.) 8. panta 2. punktam.

7 — Vīzu kodeksa 34. panta 1. punkts. Skat. arī Šengenas Robežu kodeksa V pielikuma A daļas 2. punktu.

8 — Vīzu kodeksa 34. panta 2. punkts.

26. Abos gadījumos Vīzu kodeksā ir precizēts, ka lemt par vīzas anulēšanu vai atcelšanu ir vai nu to izsniegušo kompetento iestāžu, vai citas dalībvalsts kompetento iestāžu ziņā [9]. Tātad spriest par vīzas derīgumu ir tikai un vienīgi dalībvalstu iestāžu kompetencē.

27. Par atcelšanu vai anulēšanu tiek izdarīta atzīme uz pašas vīzas [10]. Lēmums anulēt vai atcelt vīzu, kā arī tā pamatojums vēl jādara zināmi vīzas turētājam ar saskaņotas veidlapas palīdzību [11].

28. Šajā veidlapā ir redzams, ka vīzas pieprasīšanas laikā uzrādītā ceļošanas dokumenta derīguma zaudēšana nav viens no vīzas anulēšanu vai atcelšanu pamatojošiem iemesliem. Spriežot pēc tā, kas izriet no veidlapas, vienīgais uz ceļošanas dokumentu tieši attiecināmais iemesls ir saistīts ar uzrādītā ceļošanas dokumenta "fiktīvo/viltoto" raksturu.

29. Tā kā nav apstrīdēts, ka Indijas valstspiederīgais, par kuru ir runa pamatlietā, atbilda vīzas izsniegšanas nosacījumiem laikā, kad tika iesniegts pieteikums tās saņemšanai, jautājums ir par to, vai vīzu ietverošās pases derīguma zaudēšana būtu varējusi izraisīt minētās vīzas atcelšanu.

30. Vīzas pieteikuma iesniegšanas laikā attiecīgajai personai patiešām ir jāuzrāda derīgs ceļošanas dokuments. Tomēr, lasot Vīzu kodeksa 34. pantu kopā ar tā VI pielikumu, ir redzams, ka šā dokumenta derīguma zaudēšana pēc tam, kad ir izsniegta vīza, neliek apšaubīt faktu, ka vīzas izsniegšanas nosacījumi ir izpildīti vismaz tad, ja minētā persona spēj uzrādīt jaunu derīgu ceļošanas dokumentu.

31. Vienlīdz jāuzsver, ka personām, kuru vīza ir atcelta, Vīzu kodeksā ir garantētas pārsūdzības tiesības. Šī pārsūdzība ir vēršama pret dalībvalsti, kas lēmusi par atcelšanu, un minētās personas ir jāinformē par esošo pārsūdzības kārtību. Visbeidzot, atcelšana jāpaziņo un jāreģistrē Vīzu informācijas sistēmā (VIS) [12]. Šīs tiesības saņemt informāciju un pārsūdzēt nebūtu nodrošinātas gadījumā, ja Šengenas valstu vīzas derīgums būtu padarīts atkarīgs no kādas trešās valsts iestāžu lēmuma.

32. Tādējādi ir redzams, ka Vīzu kodeksā noteiktā anulēšanas un atcelšanas tiesiskā kārtība ir balstīta uz postulātu, ka par anulēšanu vai atcelšanu lemj tieši dalībvalstu iestādes. Tādējādi tiek ievērots zināms paralēlums procesuālās kārtības ziņā, jo arī vīzas izsniedz šīs pašas iestādes [13].

33. Proti, izsniegtā vīza ir spēkā attiecībā uz visām dalībvalstīm. Svarīgi, lai kompetence izsniegt vai atteikt šo izsniegšanu netiktu apieta trešo valstu iestāžu pieņemtu lēmumu dēļ. Citiem vārdiem sakot, savstarpējas atzīšanas principam ir jāvalda tikmēr, kamēr vien Savienības robežsardze attiecīgajā gadījumā nekonstatē ievērojamas izmaiņas attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā situācijā, kuru dēļ varētu būt pamats vīzu izsniegušās iestādes vērtējumu apšaubīt.

34. Tāpēc nevaru piekrist tiesas sēdē Latvijas valdības paustajai nostājai, ka līdzko pase, kurā ielīmēta vīza, ir kļuvusi nederīga, visa pase – proti, tostarp tajā esošā Šengenas valstu vīza – nav nekas vairāk kā papīrlapa vien.

9 — Par gadījumu, kad kādas citas, nevis vīzu izsniegušās dalībvalsts kompetentās iestādes var lemt par vīzas anulēšanu, skat. spriedumu *Vo* (C-83/12 PPU, EU:C:2012:202, 39. punkts). Ja vīzu anulē vai atceļ nevis to izsniegušās, bet gan kādas dalībvalsts iestādes, šīm iestādēm par to ir jāinformē izsniegušās dalībvalsts iestādes (skat. Vīzu kodeksa 34. panta 1. un 2. punktu *in fine*).

10 — Vīzu kodeksa 34. panta 5. punkts.

11 — Vīzu kodeksa 34. panta 6. punkts un VI pielikums.

12 — Vīzu kodeksa 34. panta 6.–8. punkts.

13 — Tādējādi var saprast, ka pieteicēja pamatlietā nevarēja paredzēt, kādu likteni vīzai Savienības robežsardze lems tāpēc vien, ka uzrādītā pase ir nederīga, un ka laikā, kad Maskavā notika iekāpšana, tā nevarēja attiecīgajam pasažierim atteikt iekāpšanu, ņemot vērā, pirmkārt, ka pasē bija skaidri norādīts, ka tajā esošās vīzas joprojām ir spēkā, un, otrkārt, ka Vīzu kodeksā dalībvalstu kompetentajām iestādēm tik un tā ir paredzētas tiesības vīzu atcelt. Ja šī sabiedrība būtu rīkojusies citādi, proti, uzskatījusi vīzu par nederīgu tāpēc vien, ka nederīga bija kļuvusi pase, un tāpēc atteikusi iekāpšanu Maskavā, Vīzu kodeksa 34. pantā paredzētajām garantijām būtu tikusi atņemta lietderīgā iedarbība.

35. Visu iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ jākonstatē, ka lēmums, kurā konstatēts Šengenas valstu vīzas nederīgums, var tikt pieņemts tikai Vīzu kodeksa 34. pantā aprakstītajos nosacījumos un to darīt tik un tā ir tikai dalībvalstu iestāžu kompetencē. Tādējādi ceļošanas dokumenta, kurā ielīmēta Šengenas valstu vīza, derīguma zaudēšana pati par sevi vien nevar ietekmēt pašas vīzas derīgumu, kā to turklāt atzinušas pašas attiecīgo pasi izsniegušās iestādes, iespiežot atzīmi, ka, lai arī pase ir anulēta, tajā esošās derīgās vīzas nav anulētas.

B – *Par apgalvoto pienākuma uzrādīt derīgā ceļošanas dokumentā esošu derīgu vīzu esamību*

36. Tā kā Indijas valstspiederīgā ieceļošanu Savienības teritorijā nevarēja atteikt tāpēc vien, ka pase, kurā bija Šengenas valstu vīza, ir tikusi anulēta, jo pases nederīgums pats par sevi vien neietekmē vīzas derīgumu, vēl tikai jānoskaidro, vai Šengenas Robežu kodeksā ieceļošana ir pakārtota nosacījumam, ka jābūt derīgai vīzai derīgā ceļošanas dokumentā.

37. Tālab vispirms pierādīšu, ka valodu redakcijās rodamo atšķirību dēļ burtiska interpretācija ir nepietiekama un jāizmanto sistēmiskā analīze. Pēc tam, pārliecinājies, ka šīs analīzes gaitā izdarītos secinājumus apstiprina teleoloģiska interpretācija, noslēgumā izteikšu vairākas piezīmes.

1) Burtiskās interpretācija nepietiekamība un valodu redakcijās rodamās atšķirības

38. Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā ir uzskaitīti nosacījumi, kas trešo valstu valstspiederīgajiem jāizpilda, lai viņiem tiktu atļauts ieceļot Savienības teritorijā. Tajā ir uzskaitīti pieci kumulatīvi nosacījumi. Šā punkta a) apakšpunktā ir prasīts, lai trešās valsts valstspiederīgajam būtu "derīgs ceļošanas dokuments vai dokumenti, kas dod tiesības šķērsot robežu", savukārt b) apakšpunktā norādīts, ka minētajam valstspiederīgajam jābūt "derīga[i] vīza[i]", ja tā ir vajadzīga.

39. Jau interpretējot šo 5. panta 1. punktu stingri burtiski, ir redzams, ka, pirmkārt, nosacījums par to, ka jābūt derīgam ceļošanas dokumentam, ir nošķirts no nosacījuma par to, ka jābūt vīzai, un, otrkārt, likumdevējs nav neko sīkāk paskaidrojis par abu šo dokumentu "fiziskas" uzrādīšanas nosacījumiem.

40. Tomēr, ņemot vērā Somijas valdības norādīto, manuprāt, Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkts – lai arī tajā nav tiešā tekstā noteikts pienākums Savienības ārējo robežu šķērsošanas brīdī uzrādīt derīgā ceļošanas dokumentā iestiprinātu derīgu vīzu –, ņemot vērā sistēmu, kurā tas ietilpst, nav aplūkojams savrupi. Tātad Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkts ir jālasa ne tikai kopā ar pārējām Šengenas Robežu kodeksa normām, bet arī kopsakarā ar atbilstīgajām normām Vīzu kodeksā, ar kuru Šengenas Robežu kodeksu vieno ciešas saites [14].

41. Tātad tiek visnotaļ klasiski piedāvāts burtisko analīzi papildināt ar sistēmisko un teleoloģisko analīzi. Tas ir vēl jo vajadzīgāks tāpēc, ka šajā tiesvedībā iestājušās ieinteresētās personas ir atsaukušās uz Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļu, lai iztirzātu jautājumu, vai gan minētā kodeksa 5. panta 1. punkta, gan Vīzu kodeksa izpratnē derīgai vīzai ir vai nav jābūt derīgā ceļošanas dokumentā. Somijas valdība uzskata, ka, tā kā Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļā ir noteikts, ka ceļošanas dokumentam "ir klāt" derīga vīza, tas nozīmējot, ka pie robežas var uzrādīt tikai derīgu ceļošanas dokumentu, kurā ir vīza.

42. Pieteicēja pamatlietā šajā ziņā vērš uzmanību uz to, ka Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļas latviešu valodas redakcijā ir skaidri noteikts, ka vīzai jābūt derīgā ceļošanas dokumentā, taču citu valodu redakciju gadījumā tas tā nav. Redakcijās dāņu, angļu, franču un zviedru valodās esot vienīgi prasīts, lai ceļošanas dokumentu "pavada" jeb tam "ir pievienota" vīza, kas savukārt nenozīmējot, ka vīzai jābūt fiziski iestiprinātai ceļošanai derīgā dokumentā.

14 — Skat., piemēram, Vīzu kodeksa 21. panta 1. punktu.

43. Lai arī uzdotajā jautājumā lūgts interpretēt Šengenas Robežu kodeksa 5. pantu, kurā nav manīta neviena atšķirība valodu redakcijās, jāatzīst, ka tā paša kodeksa 7. pants ir Savienības ārējo robežu kopīgai pārvaldībai būtiska tiesību norma un var lieti noderēt, lai noskaidrotu, kā interpretējams minētais 5. pants.

44. Šajā ziņā jāatgādina, ka vajadzība Savienības tiesību aktu piemērot un interpretēt vienveidīgi izslēdz, ka tas tiktu aplūkots savrupi kādā tā redakcijā, bet prasa, lai tas tiktu interpretēts atbilstoši gan tā autora patiesajai gribai, gan tā mērķim, tostarp visās valodās sagatavoto redakciju gaismā [15]. Tiesību normas formulējums vienā no valodu redakcijām nevar būt šīs normas vienīgais interpretācijas pamats, un tam nevar piešķirt prioritāru nozīmi salīdzinājumā ar redakcijām citās valodās, jo šāda pieeja izrādītos nesaderīga ar Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasību [16].

45. Vajadzība gan apstiprināt pirmo secinājumu, kas izdarīts, Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktu interpretējot burtiski, gan pārvarēt ar minētā kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļas atšķirīgajām valodu redakcijām saistītās interpretācijas grūtības mudina argumentācijā izmantot arī sistēmisko un teleoloģisko analīzi.

2) Sistēmiskā analīze

46. Tāpēc, ka vīzas izsniegšana notiek pirms kontroles, kas tiek veikta pie Savienības ārējām robežām, vispirms analizēšu Vīzu kodeksu.

47. Tādējādi trešās valsts valstspiederīgajam būtībā jāiesniedz savs vīzas pieteikums kompetentajam konsulātam trīs mēnešu laikā pirms apmeklējuma sākuma [17]. Tam tostarp ir jāiesniedz saskaņota pieteikuma veidlapa [18] un ceļošanas dokuments [19], kura derīguma termiņam ir jāpārsniedz vismaz trīs mēnešus diena, kad pieteikuma iesniedzējs plāno pēdējoreiz izceļot no dalībvalstu teritorijas [20], un kurā jābūt vismaz divām brīvām lappusēm, un kuram jābūt izdotam pēdējos desmit gados [21]. Saskaņotās veidlapas 12.–16. ailē turklāt ir jānorāda pieteikuma iesniedzēja iesniegtā ceļošanas dokumenta veids, tā numurs, tā izsniegšanas datums un derīguma termiņš, kā arī to izdevusī iestāde.

48. Kompetentajai iestādei, līdzko vīzas pieteikums ir aizpildīts un tai iesniegts, ir jāpārliecinās "par to, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkta a), c), d) un e) apakšpunktā ietvertajiem ieceļošanas nosacījumiem" [22] un arī vai "iesniegtais ceļošanas dokuments nav fiktīvs/viltots" [23]. Ja izsniegta vairākkārtējas ieceļošanas vīza, kā tas noticis pamatlietā, šīs vīzas derīguma termiņš ir no sešiem mēnešiem līdz pieciem gadiem [24].

15 — Spriedums *Zurita García* un *Choque Cabrera* (C-261/08 un C-348/08, EU:C:2009:648, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
16 — Spriedums *Zurita García* un *Choque Cabrera* (EU:C:2009:648, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).
17 — Vīzu kodeksa 9. panta 1. punkts.
18 — Vīzu kodeksa 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts un I pielikums.
19 — Vīzu kodeksa 10. panta 3. punkta b) apakšpunkts.
20 — Tad, ja plānots ieceļot vairākkārtēji, proti, kā pamatlietā aplūkotajā gadījumā, skat. Vīzu kodeksa 12. panta a) punktu.
21 — Vīzu kodeksa 12. panta attiecīgi b) un c) punkts.
22 — Vīzu kodeksa 21. pants.
23 — Vīzu kodeksa 21. panta 3. punkta a) apakšpunkts.
24 — Vīzu kodeksa 24. panta 2. punkts.

49. Pēc tam vīzas uzlīmi aizpilda atbilstoši Vīzu kodeksa 27. pantā un VI pielikumā izklāstītajiem nosacījumiem. Tā ietver informāciju par to, cik ilgi vīzas turētājs drīkst veikt iecerēto uzturēšanos, ceļošanas dokumenta, kurā ielīmēta vīzas uzlīme, numuru, ja vien vīza nav uzlīmēta uz atsevišķas lapas [25]. Pēc tam to ielīmē, kā noteikts Vīzu kodeksa 29. pantā un VIII pielikumā. Šo ielīmēšanu parasti jāveic "ceļošanas dokumenta pirmajā lappusē, kurā nav citu ierakstu vai spiedogu" [26], ja vien vīza nav uzlīmēta uz atsevišķas lapas [27].

50. Vīzas izsniegšanas brīdis nav vienlaikus ar Savienības ārējās robežas šķērsošanas brīdi [28], vēl jo vairāk tāpēc, ka vairākkārtējas ieceļošanas vīza, kā redzējām, var būt derīga uz laiku no sešiem mēnešiem līdz pieciem gadiem. Taču Vīzu kodeksā ir vienīgi prasīts, lai vīzas pieprasīšanas brīdī iesniegtā ceļošanas dokumenta derīguma termiņš ilgtu vismaz trīs mēnešus pēc dienas, kad pieteikuma iesniedzējs plānojis izceļot no Savienības teritorijas [29]. Tik un tā jāatgādina, ka šis precizējums attiecas tikai uz nosacījumiem, kas jāizpilda vīzas pieprasīšanas brīdī, jo konsulārajām iestādēm nav gluži nekādas noteikšanas pār to, kas ar ceļošanas dokumentu var atgadīties laikā no vīzas pieprasījuma iesniegšanas brīža līdz Savienības ārējo robežu faktiskās šķērsošanas brīdim.

51. Tādējādi pēc tam, kad, konsulārajām iestādēm pārliecinoties tostarp par iesniegtā ceļošanas dokumenta derīgumu, vīza ir izsniegta, robežkontrole ir jau cits posms [30].

52. Savukārt jautājumā par Šengenas Robežu kodeksu uzreiz jānorāda, ka tas domāts, lai tiktu paredzēti "noteikumi par to personu robežkontroli, kuras šķērso Eiropas Savienības dalībvalstu ārējās robežas" [31]. Acīmredzami ir būtiski, lai šie noteikumi tiktu piemēroti vienveidīgi, un šajā ziņā esmu nobažījies gluži tāpat kā uz valstu atšķirīgo praksi norādījusī pieteicēja pamatlietā.

53. Kā jau atgādināts, Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā izklāstītajos ieceļošanas nosacījumos ir minēts arī, ka jābūt derīgam ceļošanas dokumentam vai dokumentiem, kas dod tiesības šķērsot robežu, un jābūt derīgai vīzai, ja tā vajadzīga. Jānorāda, ka šo ieceļošanas nosacījumu uzskaitījumā nav nosacījuma par pienākumu uzrādīt *derīgo* ceļošanas dokumentu, kurā ir *derīgā* vīza.

54. Trešās valsts valstspiederīgo, viņam šķērsojot robežu, pārbauda pilnībā, kas nozīmē pārliecināšanos par to, vai ir ievēroti Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā paredzētie ieceļošanas nosacījumi, un rūpīgu pārbaudi, vai attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir ceļošanas dokuments, "kurš ir izmantojams [..] un kura derīguma termiņš nav beidzies", un ka šim dokumentam "ir klāt" vajadzīgā vīza [32]. Tiek pārbaudīti arī ieceļošanas un izceļošanas spiedogi "ceļošanas dokumentā", lai, salīdzinot ieceļošanas un izceļošanas datumus, pārliecinātos par to, ka šis valstspiederīgais nav jau pārsniedzis maksimāli atļauto uzturēšanās ilgumu Savienības teritorijā.

25 — Skat. Vīzu kodeksa VII pielikuma 6. punktu.

26 — Vīzu kodeksa VIII pielikuma 1. punkts.

27 — Skat. Vīzu kodeksa 29. panta 2., 3. un 5. punktu.

28 — Atskaitot izņēmumu, skat. Vīzu kodeksa VI nodaļu.

29 — Vīzu kodeksa 12. panta a) punkts.

30 — Vīzu kodeksa 30. pantā ir paskaidrots, ka vīzas esamība pati par sevi vēl nedod automātiskas tiesības ieceļot.

31 — Šengenas Robežu kodeksa 1. pants.

32 — Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļa. Mans izcēlums.

55. Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punktā paredzētās pilnās pārbaudes posmā jāizšķir divi etapi, proti, vispirms pārliecināšanās par valdījumu vispār – vai trešās valsts valstspiederīgajam patiešām ir derīgs ceļošanas dokuments un vai trešās valsts valstspiederīgajam patiešām ir vīza – un pēc tam pārbaude vārda īstajā nozīmē, proti, saturiskāka pārbaude – vai nav viltojuma pazīmju, ieceļošanas un izceļošanas datumu salīdzināšana, pārliecināšanās par to, vai ir pietiekami iztikas līdzekļi, lai atgrieztos, u.tml[33].

56. Tādējādi apstiprinās prasības uzrādīt derīgu ceļošanas dokumentu atrautība no prasības uzrādīt derīgu vīzu, kas tika prezumēta, lasot Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktu.

57. Pēc šīm pārbaudēm ieceļošana vai nu tiek, vai netiek atļauta. Pirmajā gadījumā iestādes sistemātiski iespiež spiedogu trešo valstu valstspiederīgo ieceļojot un izceļojot uzrādītajos ceļošanas dokumentos[34] “*ar* derīgu vīzu, kas trešās valsts valstspiederīgajam dod tiesības šķērsot robežu”[35]. Nosacījums par derīgumu ir izklāstīts tikai attiecībā uz vīzu, nevis uz ceļošanas dokumentu.

58. Turpretim, ja trešās valsts valstspiederīgais neatbilst visiem Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, ieceļošanu atsaka ar pamatotu lēmumu, ko paziņo, izmantojot saskaņotu veidlapu[36]. Šajā veidlapā rodamo atteikuma iemeslu vidū, pirmkārt, ir norāde uz to, ka attiecīgajai personai nav derīgu ceļošanas dokumentu[37], un, otrkārt, ka tai nav derīgas vīzas[38].

59. No iepriekš izklāstītās analīzes izriet, ka likumdevējs nav noteicis skaidri izteiktu pienākumu, ka derīgai vīzai jābūt rodamai derīgā ceļošanas dokumentā. Abi šie ieceļošanas nosacījumi ir ne vien paredzēti Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā, bet šī nošķirtība izriet arī no citu tiesību normu loģiskās uzbūves[39].

60. Tādējādi gan no burtiskā, gan no sistēmiskā viedokļa nekas neliedz šo 5. pantu interpretēt tādējādi, ka, lai atļautu trešās valsts valstspiederīgajam ieceļot Savienības teritorijā, netiek prasīts, lai viņam būtu derīga vīza derīgā ceļošanas dokumentā.

61. Tomēr vēl jāpārliecinās, vai šāda interpretācija neapdraud Vīzu kodeksa un Šengenas Robežu kodeksa mērķus.

3) Teleoloģiskā interpretācija

62. Ar Šengenas Robežu kodeksu tiek ieviesta robežu uzraudzības sistēma, kuras mērķis ir nepieļaut minēto robežu neatļautu šķērsošanu, cīnīties pret pārrobežu noziedzību, veikt pasākumus pret robežu nelikumīgi šķērsojušām personām un šādas personas aizturēt[40]. Turklāt Šengenas Robežu kodeksa preambulas 6. apsvērumā ir paredzēts, ka robežkontrole “notiek ne tikai to dalībvalstu interesēs, pie

33 — Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta a) apakšpunkta ii) līdz vi) daļa. Arī saistībā ar trešās valsts valstspiederīgā izceļošanu no valsts teritorijas Šengenas Robežu kodeksā ir no jauna veikta zināma nošķiršana, paredzot, ka pilna pārbaude izceļojot ir pārliecināšanās par to, vai šim valstspiederīgajam ir robežas šķērsošanai derīgs dokuments (Šengenas Robežu kodeksa 7. panta 3. punkta b) apakšpunkta i) daļa), un “var būt arī [..] pārliecināšanās par to, ka attiecīgai personai ir derīga vīza, ja tā ir vajadzīga” (minētā kodeksa 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta i) daļa).

34 — Šengenas Robežu kodeksa 10. panta 1. punkts.

35 — Šengenas Robežu kodeksa 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts. Mans izcēlums.

36 — Skat. Šengenas Robežu kodeksa 13. panta 2. punktu.

37 — Skat. Šengenas Robežu kodeksa V pielikuma B daļā pievienotās veidlapas A punktu.

38 — Skat. Šengenas Robežu kodeksa V pielikuma B daļā pievienotās veidlapas C punktu.

39 — Šis secinājums turklāt šķiet apstiprināts Komisijas “Praktiskās robežsargu rokasgrāmatas (Šengenas rokasgrāmatas)” (2006. gada 6. novembra [Lēmums] C(2006) 5186, galīgā redakcija) 6.1. punktā.

40 — Šengenas Robežu kodeksa 12. panta 1. punkts un spriedums Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:516, 70. punkts).

kuru ārējām robežām tās veic, bet arī visu to dalībvalstu interesēs, kuras ir atcēlušas iekšējo robežkontroli", un ka tai jāpalīdz "apkarot nelikumīgu imigrāciju un cilvēku tirdzniecību un novērst draudus dalībvalstu iekšējai drošībai, valsts politikai, sabiedrības veselības aizsardzībai un starptautiskām attiecībām" [41].

63. Tiesas ieskatā Šengenas Robežu kodekss "ir daļa no brīvības, drošības un tiesisk[uma] telpas bez iekšējām robežām plašākā kontekstā, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta saistībā ar piemērotiem pasākumiem, kas attiecas uz ārējo robežu kontroli, patvēruma meklētājiem, imigrāciju un noziedzības novēršanu un apkarošanu. [..] Tādējādi sistēma, kas ieviesta ar Šengenas līgumu, ir balstīta uz kontroli pie ārējām robežām saskaņojošo noteikumu ievērošanu un šajā gadījumā – uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas minētā līguma līgumslēdzēju valstu teritorijā nosacījumu, kas ieviesti ar [Šengenas Robežu kodeksu], stingru ievērošanu. Ikvienai dalībvalstij, kuras teritorija ir Šengenas telpas sastāvdaļa, būtībā ir jābūt drošai, ka kontroles, kuras ir veikusi kāda cita valsts šajā telpā, ir efektīvas un stingras" [42]. Tiesa tāpat uzskata, ka "robežpārbaužu mērķis, pirmām kārtām, ir nodrošināt, ka personām drīkst atļaut ieceļot dalībvalstu teritorijā vai izceļot no tās, un, otrām kārtām, nepieļaut personu izvairīšanos no robežpārbaudēm" [43].

64. Savukārt arī Vīzu kodekss ir pieņemts atbilstoši vispārīgajam mērķim pakāpeniski ieviest brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, un tam pašam ir divējāds mērķis radīt daudzslāņu sistēmu, kuras mērķis ir atvieglot likumīgu ceļošanu un novērst nelegālu imigrāciju, vēl vairāk saskaņojot valstu tiesību aktus un vīzu izsniegšanas kārtību [44]. Tāpēc, interpretējot Vīzu kodeksu, Tiesa rūpējas par to, lai netiktu apdraudēts nedz mērķis atvieglot ceļošanu, nedz mērķis novērst nevienlīdzīgu attieksmi pret vīzu pieprasītājiem [45].

65. Somijas valdība apgalvo, ka drošības, robežšķērsošanas plūsmas, sabiedriskās kārtības, sabiedrības drošības un veselības apdraudējumu novēršanas, pārrobežu noziedzības, nelegālas imigrācijas un cilvēku tirdzniecības apkarošanas mērķi ir vieglāk sasniedzami, ja derīga vīza ir ielīmēta ceļošanas dokumentā, kas ir vienlīdz derīgs.

66. Šis viedoklis nebūtu pārvērtējams un tik un tā nav izšķirošs.

67. Iepriekš aprakstot ar Šengenas Robežu kodeksa un Vīzu kodeksa apvienojumu ieviesto sistēmu, esmu cēlis gaismā vairākus faktorus, kas garantējot robežkontroles iedarbīgumu, neļauj piekrist Somijas valdības tēzei. Par kontroli pie ārējām robežām atbildīgajām iestādēm pamatlietā tika uzrādīts gan ceļošanas dokuments, pamatojoties uz kuru tikusi izsniegta vīza, gan "jauns" ceļošanas dokuments. Tādējādi tās varēja pārliecināties par dokumenta, kas iesniegts vīzas pieprasīšanās brīdī – un kuru kompetentās konsulārās iestādes arī faktiski pārbaudījušas –, "atbilstību" dokumentam, kurā ir derīgā vīza un kurš tika uzrādīts Savienības ārējo robežu šķērsošanas brīdī. Derīga ceļošanas dokumenta uzrādīšana tām ļāva arī noskaidrot attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā identitāti un pārliecināties par pirmā ieceļošanas nosacījuma izpildi. Visbeidzot, vienlaicīga abu hronoloģiski secīgo ceļošanas dokumentu uzrādīšana varēja ļaut pietiekami kontrolēt ieceļošanas un izceļošanas spiedogus, pamatojoties uz kuriem iestādes pārliecinās, vai nav pārsniegts maksimāli atļautais uzturēšanās ilgums.

41 — Spriedumi Parlaments/Padome (EU:C:2012:516, 70. punkts) un *ANAFE* (C-606/10, EU:C:2012:348, 24. punkts).

42 — Spriedums *ANAFE* (EU:C:2012:348, 25. un 26. punkts).

43 — Spriedums *Adil* (C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 — Skat. Vīzu kodeksa preambulas 3. apsvērumu, kā arī spriedumu *Vo* (EU:C:2012:202, 34. un 35. punkts).

45 — Spriedums *Koushkaki* (C-84/12, EU:C:2013:862, 52. un 54. punkts).

68. Lai arī atzīstot, cik būtiski svarīga attiecīgajām dalībvalstīm ir efektīva un iedarbīga kontrole pie Savienības ārējām robežām, un pieņemot, ka divu dažādu ceļošanas dokumentu, no kuriem viens ir derīgs, bet otrs nederīgs, uzrādīšana – iespējami – mazliet sarežģī par robežkontroli atbildīgo iestāžu darbu [46], tomēr nav pierādīts, ka šobrīd aplūkotais gadījums būtu kā īpaši apdraudējis vai apdraudētu Šengenas Robežu kodeksa mērķi attiecībā uz drošību.

69. Šajā ziņā ievēroju zīmīgu atšķirību starp šobrīd izskatīto gadījumu un Somijas valdības norādītajām periodiskajām praktiskajām grūtībām robežkontrolē, kas ir saistītas ar apstākli, ka kādi trešo valstu valstspiederīgie ierodas pie robežas ar vairāk kā diviem derīgiem un nederīgiem ceļošanas dokumentiem.

4) Noslēguma piezīmes

70. Galu galā ir redzams, ka atļaut ieceļot trešās valsts valstspiederīgajam, kas kontrolē pie Savienības ārējām robežām uzrāda gan nederīgu ceļošanas dokumentu, kurā ir viņa ieceļošanai Savienības teritorijā vajadzīgā vīza, gan derīgu ceļošanas dokumentu, atbilst starptautiskajiem standartiem. "Air Baltic Corporation" un Latvijas valdība pašas ir norādījušas, un tas nav ticis apstrīdēts, ka Čikāgā 1944. gada 7. decembrī noslēgtās Starptautiskās civilas aviācijas konvencijas 9. pielikuma 3.53. punktā gadījumos, kad ceļošanas dokumenta derīguma termiņš ir beidzies, bet tajā ir derīga vīza, ir ieteikts joprojām uzskatīt vīzu par derīgu līdz tās derīguma termiņa beigām, ja tai ir klāt derīgs ceļošanas dokuments.

71. Latvijas valdība tomēr šaubās, ka to var pārnest Šengenas Robežu kodeksa kontekstā, jo minētajā konvencijā šāda prakse tiek ieteikta kontekstā, kad trešās valsts valstspiederīgajam vīza ļauj ieceļot tikai to izsniegušās valsts teritorijā. Tomēr jākonstatē, ka Savienība, lai arī nebūdama minētās konvencijas dalībniece, zināmā veidā jau ir daļēji pārņēmusi šo starptautisko normu, jo ar grozījumu Rokasgrāmatā par vīzu pieteikumu apstrādi un grozījumiem izsniegtajās vīzās [47], kas izdarīts ar Komisijas 2011. gada 4. augusta Īstenošanas lēmumu C(2011) 5501, galīgā redakcija, tajā ir iekļauts jauns 4.1.1. punkts, kurā noteikts, ka "parasti ceļotājam ir jābūt derīgai vīzai, kas ielīmēta derīgā ceļošanas dokumentā. Tomēr, ja visas Šengenas valstu vīzas turētāja ceļošanas dokumenta neaizpildītās lappuses ir izmantotas vīzām vai ieceļošanas un izceļošanas spiedogiem, tas drīkst ceļot ar "pilnu", bet nederīgu ceļošanas dokumentu, kurā ir derīga vīza, un jaunu ceļošanas dokumentu" [neoficiāls tulkojums] [48].

72. Tātad, šādi rīkojoties, Komisija uzskatīja, ka divu dažādu ceļošanas dokumentu, no kuriem viens ir nederīgs, bet ar derīgu vīzu, un otrs derīgs, bet bez vīzas, uzrādīšana nemazinātu pie Savienības ārējām robežām veikto kontroļu iedarbīgumu. Savukārt Latvijas valdība tiesas sēdē paskaidroja, ka tā šo ieteikumu esot īstenojusi valsts leģislatīvas reformas ceļā.

46 — Tik un tā šīs uzdevums nav padarīts grūtāks kā ārkārtas gadījumā, kas paredzēts Šengenas Robežu kodeksa 10. panta 3. punkta otrajā daļā, kurā noteikts, ka pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā lūguma ieceļošanas un izceļošanas spiedogu var nespiest, atzīmi par šo ieceļošanu vai izceļošanu izdarot atsevišķā lapā, kurā ir vairākas norādes un kuru izsniedz šim valstspiederīgajam. Šādā gadījumā, lai pārbaudītu, vai ir ievērots maksimāli atļautais uzturēšanās ilgums, iestādēm arī ir jāpārbauda saturs, kas rodams vismaz divos dažādos dokumentos, proti, pirmkārt, atsevišķajā lapā un, otrkārt, ceļošanas dokumentā, kurā attiecīgi ir derīga vīza. Noteiktos apstākļos vīzas uzlīme var tikt uzlīmēta arī uz atsevišķas lapas (skat. Vīzu kodeksa 29. panta 2., 3. un 5. punktu).

47 — 2010. gada 19. marta Lēmums C(2010) 1620, galīgā redakcija.

48 — Šengenas rokasgrāmatā jau bija noteikts, ka neaizpildītu lappušu neesamība pasē pati par sevi nav pamatots un pietiekams iemesls, lai personai atteiktu ieceļošanu (skat. iepriekš minētās rokasgrāmatas 4.5. punktu).

73. Rokasgrāmatas par vīzu pieteikumu apstrādi un grozījumiem izsniegtajās vīzās 4.1.1. punktā patiešām ir paredzēts tikai konkrētais gadījums, kad vīzu ietverošais dokuments ir nederīgs tāpēc, ka nav neaizpildītu lappušu, un turklāt tam ir tikai ieteikuma raksturs. Tomēr ir svarīgi garantēt, ka tiek īstenoti visi Vīzu kodeksa mērķi, tostarp arī mērķis novērst izdevīgāku vīzu meklējumus un nevienlīdzīgu attieksmi pret vīzu pieteikumu iesniedzējiem [49].

74. Šajā ziņā šī atšķirīgā valstu prakse, uz kuru īpaši norāda iesniedzējtiesa, pieteicēja pamatlietā, kā arī Latvijas valdība, rada bažas, jo tās rezultātā Savienības ārējās robežas tiek padarītas vairāk vai mazāk caurlaidīgas. Tātad pastāv patiesi draudi, kā norāda "Air Baltic Corporation", ka valsts iestāžu rīcības brīvība atļaut vai liegt ieceļošanu Savienības teritorijā gadījumā, ja tiek uzrādīti divi ceļošanas dokumenti, no kuriem viens ir nederīgs, bet ar vīzu, un otrs derīgs, bet bez vīzas, kļūst kritērijs, pēc kura izvēlēties dalībvalsti, caur kuru trešās valsts valstspiederīgais vēlas iekļūt Savienības teritorijā. Tāpēc ir redzams, ka robežsardžu prakse ir jāsaskaņo plašāk par vienīgi tādu gadījumu, kad ceļošanas dokumentā nav neaizpildītu lappušu.

75. Turklāt iemesli, kāpēc ceļošanas dokumentu izsniegusī trešās valsts iestāde to ir padarījusi nederīgu, par kontroli pie ārējām robežām atbildīgajām dalībvalstu iestādēm pārsvarā nav zināmi. Pamatlietas apstākļos šie iemesli paliek nezināmi. Tomēr, ja vien nederīgums tiek "labots", uzrādot ceļošanas dokumentu, kura derīguma termiņš aptver maksimāli atļauto uzturēšanās Savienībā ilgumu, un pēc tam, kad ir veiktas vajadzīgās pārbaudes par uzrādītā jaunā dokumenta autentiskumu, manuprāt, nav iemesla trešās valsts valstspiederīgajam, kas uzrāda nederīgu ceļošanas dokumentu un derīgu ceļošanas dokumentu, atļaut ieceļot tikai gadījumā, kad nederīgums izriet no neaizpildītu lappušu neesamības.

76. Katrā ziņā, tā kā šajā pēdējā gadījumā Komisija un dalībvalstis, kas ir ievērojušas tās ieteikumu, nav uzskatījušas, ka uzturēšanās ilguma kontrole, uzrādot dažādus ceļošanas dokumentus, ir padarīta grūtāka, man ir grūti iedomāties, kāpēc tas tā būtu šajā situācijā. Proti, kā jau uzsvēru, abu Indijas valstspiederīgā uzrādīto ceļošanas dokumentu starpā nodrošinātais hronoloģiskais secīgums ļāva robežsardzei pārliecināties, ka Savienības teritorijā atļautās uzturēšanās dienu skaits nebija pārsniegts. Visbeidzot jānorāda, ka šāda iespēja joprojām neliedz piemērot Šengenas Robežu kodeksa 11. pantu, kurā ir paredzēts, ka, "ja trešās valsts valstspiederīgā ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, attiecīgās valsts kompetentās iestādes var pieņemt, ka tā turētājs neatbilst vai vairs neatbilst attiecīgā dalībvalstī piemērojamiem uzturēšanās ilguma nosacījumiem", jo šis pieņēmums ir atspēkojams.

77. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka derīga vīza, kas prasīta trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru attiecina šādu prasību, šķērsojot Savienības ārējās robežas, var arī nebūt derīgā ceļošanas dokumentā un ka minētā kodeksa 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā izklāstītie ieceļošanas nosacījumi var tikt aplūkoti šķirti, ja vien minētais valstspiederīgais ārējo robežu šķērsošanas brīdī uzrāda autentisku ceļošanas dokumentu, kura derīguma termiņš aptver maksimāli atļauto uzturēšanās ilgumu, kas noteikts Šengenas valstu vīzā, kas savukārt atrodas ceļošanas dokumentā, kurš kļuvis nederīgs.

C – *Par trešo prejudiciālo jautājumu*

78. Gadījumā, ja Šengenas Robežu kodeksā un Vīzu kodeksā nav noteikts, ka trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru attiecina prasību par vīzas nepieciešamību, ir šī vīza jāuzrāda derīgā ceļošanas dokumentā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai dalībvalstis ir tiesīgas paredzēt vēl citus ieceļošanas nosacījumus papildus tiem, kas jau izklāstīti abos iepriekš minētajos kodeksos.

49 — Skat. Vīzu kodeksa preambulas 18. apsvērumu. Taču, kā apsvērumos norāda Latvijas valdība, Indijas valstspiederīgajam, par kuru ir pamatlieta, šķiet, ir ticis atļauts iekļūt Savienības teritorijā, kad viņš šādos pašos apstākļos bija ieradies pie citu dalībvalstu, nevis Latvijas Republikas robežām.

79. Lai arī ieceļošanas nosacījumi ir uzskaitīti Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā, šis pants ir noteikti jālasa kopsakarā ar minētā kodeksa 13. pantu, kas attiecas uz gadījumiem, kad ieceļošanu atsaka.

80. Tādējādi ieceļošanu atsaka "trešās valsts valstspiederīgajiem, kas neatbilst 5. panta 1. punktā izklāstītiem ieceļošanas nosacījumiem". Lēmumu par ieceļošanas atteikumu trešās valsts valstspiederīgajam dara zināmu, izmantojot saskaņotu veidlapu [50]. Šajā veidlapā ir paredzēti deviņi ieceļošanas atteikuma iemesli. Astoņos no tiem atspoguļojas Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā paredzētie ieceļošanas nosacījumi [51].

81. Ar minēto 5. pantu tieši saistīts nav viens vienīgs atteikuma iemesls, proti, attiecībā uz maksimāli atļautā uzturēšanās ilguma pārsniegšanu.

82. Tik un tā standartveidlapā nav paredzēta iespēja, ka robežsardze tajā rodamajam uzskaitījumam pievienotu vēl kādu atteikuma iemeslu.

83. Ņemot vērā, ko par Vīzu kodeksa 32. pantu Tiesa nospriedusi spriedumā *Koushkaki* [52], tas, ka Šengenas Robežu kodeksa 13. pantā ar atsauci uz šā paša kodeksa 5. pantu ir veikts to iemeslu uzskaitījums, pamatojoties uz kuriem lemjams par ieceļošanas atteikumu, tomēr paredzot, ka iemesls konkrēti jādara zināms pieteikuma iesniedzējam, izmantojot Šengenas Robežu kodeksa V pielikuma veidlapu, "ir apstāklis, kas liecina par labu interpretācijai, saskaņā ar kuru [..] atteikuma pamatojumu saraksts ir pilnīgs".

84. Turklāt Vīzu kodeksa mērķis atvieglot likumīgu ceļošanu, par kuru Tiesa atgādina iepriekš minētā sprieduma *Koushkaki* 52. punktā, būtu apdraudēts, ja dalībvalsts iestādes varētu atteikt ieceļošanu trešās valsts valstspiederīgajam, lai arī viņš atbilst visiem Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā uzskaitītajiem ieceļošanas nosacījumiem un nav pārsniedzis maksimāli atļauto uzturēšanās ilgumu.

85. Turklāt, lai apkarotu izdevīgāku vīzu meklējumus, ir jānodrošina ieceļošanas nosacījumu saskaņota piemērošana, kā arī no tās izrietošā ieceļošanas atteikuma iemeslu saskaņota piemērošana [53].

86. Vēl jāpiebilst, ka atšķirībā no tā, kā bijis iepriekš minētajā lietā *Koushkaki*, papildnosacījums, ko valsts likumdevējs ir ieviesis, nav salīdzināms ar sarežģītiem individuālās situācijas vērtējumiem, kas var ietilpt novērtējuma brīvībā, kuru Savienības likumdevējs Tiesas ieskatā apzināti ir atstājis dalībvalstu ziņā attiecībā uz kādu vīzu izsniegšanas atteikuma iemeslu izvērtēšanu *in concreto* [54].

87. Kā tiesas sēdē pareizi norādīja Komisija, iepriekš minētajā spriedumā *Koushkaki* atzītā novērtējuma brīvība nevar būt pārnesti attiecināta uz diviem pirmajiem Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punktā uzskaitītajiem ieceļošanas nosacījumiem, kas ir drīzāk tehniskas iedabas. Tāpēc ne tikai valsts likumdevējs nav tiesīgs šos nosacījumus papildināt ar kādu papildnosacījumu, bet nevar arī apgalvot, ka šajā lietā minētais likumdevējs izmantojis savu novērtējuma brīvību, lai abus pirmos nosacijumus interpretētu kā tik cieši saistītus, ka pirmais varētu būt izpildīts tikai vienlaicīgi ar otro.

88. Tādējādi, Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar minētā kodeksa 13. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis nedrīkst trešo valstu valstspiederīgajiem izvirzīt papildnosacījumus, lai tiem atļautu ieceļot Savienības teritorijā.

50 — Šengenas Robežu kodeksa V pielikuma B daļa.

51 — Atteikuma iemesli A un B izriet no Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta. Atteikuma iemesli C un D ir atvedināmi no minētā kodeksa 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta. Atteikuma iemesli E un G izriet no minētā kodeksa 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta. Atteikuma iemesls H ir atvedināms no tā paša kodeksa 5. panta 1. punkta d) un e) apakšpunkta, savukārt atteikuma iemesls I arī izriet no minētā kodeksa 5. panta 1. punkta e) apakšpunkta.

52 — EU:C:2013:862, 38. punkts.

53 — Pēc analoģijas skat. spriedumu *Koushkaki* (EU:C:2013:862, 53. punkts).

54 — Skat. sprieduma *Koushkaki* (EU:C:2013:862) 56. un nākamos punktus.

V – **Secinājumi**

89. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz Administratīvās apgabaltiesas uzdotajiem jautājumiem manis pārkārtotajā redakcijā atbildēt šādi:

1) lēmums par Šengenas valstu vīzas nederīguma konstatēšanu var tikt pieņemts tikai Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regulas (EK) Nr. 810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss), 34. pantā aprakstītajos nosacījumos un tik un tā ietilpst tikai dalībvalstu iestāžu kompetencē. Tādējādi ceļošanas dokumenta, kurā ielīmēta Šengenas valstu vīza, derīguma zaudēšana nevar pati par sevi ietekmēt pašas vīzas derīgumu;

2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru attiecina prasību par vīzas nepieciešamību un kurš pie Eiropas Savienības ārējām robežām ierodas ar nederīgu ceļošanas dokumentu, kurā ir derīga vīza, un derīgu ceļošanas dokumentu bez vīzas, atbilst minētā kodeksa 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem ieceļošanas nosacījumiem, ja vien jaunā ceļošanas dokumenta derīguma termiņš patiešām aptver Šengenas valstu vīzā maksimāli atļauto uzturēšanās ilgumu;

3) Šengenas Robežu kodeksa 5. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar minētā kodeksa 13. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis nedrīkst trešo valstu valstspiederīgajiem izvirzīt papildu nosacījumus, lai atļautu viņiem ieceļot Eiropas Savienības teritorijā.